

Čís. 16525.

Předpis § 467 č. 2 c. ř. s. má jen za účel, aby nebylo pochybností o tom, kterého rozsudku se odvolání týká. Není-li takové pochybnosti, nemůže býti odvolateli na újmu, že neuvedl v odvolacím spise den vydání napadeného rozsudku a jeho číslo jednací.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1937, R I 1381/37.)

Srov. rozh. č. 6356 Sb. n. s.

Odvolací soud odmítl odvolání, podané žalobcem Dr. Janem K., z rozsudku okresního soudu civilního pro vnitřní P. ze dne 26. května 1937, C VII 422/37-2. **D ů v o d y:** Odvolání musí podle § 467 č. 2 c. ř. s. mimo všeobecné náležitosti přípravného podání obsahovati označení rozsudku, z něhož se strana odvolává. Této náležitosti podané odvolání nemá, neboť je v něm uvedeno, že se žalobce odvolává do rozsudku projednávajícího soudu, jak mu byl doručen dne 2. června 1937. V odvolání není uvedeno ani, kdy byl rozsudek vynesena, ani jaké je jeho číslo jednací, a nemá proto náležitosti shora uvedené. Bylo proto podle §§ 471 č. 3 a 473 c. ř. s. rozhodnuto o odvolání v zasedání neveřejném tak, že se podle § 474, odst. 2, c. ř. s. odmítá.

N e j v y š š í s o u d uložil odvolacímu soudu, aby o žalobcově odvolání dále podle zákona jednal.

D ů v o d y :

Ustanovení § 467 č. 2 c. ř. s., že odvolací spis musí obsahovati kromě všeobecných náležitostí přípravného podání mimo jiné také označení rozsudku, z něhož se odvolává, má za účel jen odstranění pochybností o tom, kterému rozsudku se odporuje. Jest pak věcí soudu, aby podle okolností případu uvážil, lze-li míti při shora dotčeném opominutí nějaké pochybnosti o totožnosti napadeného rozsudku, proti němuž odvolání směřuje. Není-li jich, jako tomu je v souzeném případě, nemůže býti odvolateli na újmu uvedený nedostatek odvolacího spisu, že nebylo v odvolání uvedeno, kdy byl rozsudek vynesena, a jaké jest jeho číslo jednací. V souzené věci zajisté stačilo, uvedl-li odvolatel v odvolacím spise, podaném správně u procesního soudu první stolice (§ 465, odst. 1, c. ř. s.), sporné strany a jejich procesní postavení, předmět sporu, značku spisovou a datum doručení rozsudku, takže nemohlo býti a nebylo také u procesního soudu pochybnosti, kterého rozsudku se odvolání týká. Proto připojil je ku příslušnému spornému spisu, doručil stejnopis odpůrci a po dojití odvolacího sdělení předložil spisy se zprávou odvolacímu soudu k rozhodnutí o odvolání. Nebylo tu tedy zákonného předpokladu pro odmítnutí odvolání podle §§ 474, odst. 2, 471 č. 43 c. ř. s. (srov. rozh. č. 6356 Sb. n. s. a Gl. U. n. ř. č. 5560).

Čís. 16526.

I když bylo sjednáno pojištění kapitálu ve prospěch majitele nebo doručitele pojistky, patří pojistná částka takovéto pojistky zásadně buď do pozůstalosti pojistníkovy, nebo podléhá aspoň pozůstalostním po-

platkům. Tvrdí-li doručitel pojistky, že on má nárok na pojistnou částku, jest povinen dokázati kromě způsobu nabytí držby pojistky zejména i to, že pojistník pořídil jednáním mezi živými o svém nároku v jeho prospěch.

Pojistka není pravým cenným papírem znějícím na majitele nebo doručitele (au porteur).

Kdy jest pojišťovna oprávněna zadržeti z pojištěné sumy částku připadající na dědické poplatky.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1937, Rv I 1210/36.)

Srov. č. 14956 Sb. n. s.

MUDr. Lev P. sjednal u žalované pojišťovny životní pojištění. V únoru 1934 odevzdal pojistník žalobci svoji životní pojistku znějící na 15.000 Kč k zajištění zápůjčky 20.000 Kč s tím, aby žalobce v případě pojistníkovy smrti uspokojil z pojistky svoji pohledávku za ním. To, že žalobce nabyl za života pojistníkovy práv z pojistek jejich postoupením žalobci, neoznámil žalované pojišťovně ani pojistník, ani žalobce. Přesto po pojistníkově smrti byla žalovaná ochotna vyplatiti žalobci pojistnou částku celkem 11.397 Kč (po srážce zálohy 3.000 Kč určené na dědické poplatky, dále nedoplatku pojistné premie 262 Kč 40 h, kvitanciho poplatku 300 Kč a manipulačního poplatku 40 Kč 60 h). Když žalobce resp. jeho právní zástupce trval na vyplacení celé pojištěné částky, složila žalovaná spornou pojistnou částku 11.397 Kč a se zřetelem na soudní uložení i na celou pojistku připadající zálohu na dědické poplatky 3.000 Kč, tedy celkem 14.397 Kč ve prospěch jí neznámého oprávněného doručitele pojistky, jehož může určití a prokázati žalobcův právní zástupce. Tvrdě, že žalovaná neprávem zadržuje částku 3.000 Kč na dědické poplatky, ježto pojistka jemu odevzdaná a znějící na doručitele nepatří do pozůstalosti zemřelého pojistníka MUDra Lva P., domáhá se žalobce na žalované pojišťovně zaplacení 15.000 Kč. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvod y: Ve sporu je řešiti dvě právní otázky: Zda žalobcův právní zástupce odmítl právem jednak podepsati kvitanci z důvodu srážky zálohy na dědické poplatky 3.000 Kč, jednak přijmouti částku v kvitanci uvedenou, a zda žalovaná pojišťovna právem složila u soudu pojistnou náhradu pro ni neznámého oprávněného doručitele pojistky. Jádro řešení obou otázek je v tom, zda pojistná náhrada patřila do pozůstalosti pojistníka, či nikoliv. Podle čl. 15 všeob. poj. podmínek měla býti pojistná náhrada, kdyby se pojistník nedožil konce pojistné doby, vyplacena ihned doručiteli pojistky. O takovéto pojistce platí vykládací pravidlo § 133, odst. 3, pro souzený případ platného zákona č. 501/1917 ř. z., shodného s § 128, odst. 3, zák. č. 145/1934 Sb. z. a n., že pojistná náhrada patří do pozůstalosti tehdy, nepořídil-li o ní zůstavitel mezi živými nebo na případ smrti. Zúžuje se tedy řešení sporu na to, zda v souzeném případě nakládal pojistník s pojistkou za svého života, či nikoliv.

Žalovaná pojišťovna to popírá ze dvou důvodů: jednak, že pojistník, dav pojistku pouze do zástavy, nepořídil o ní ve smyslu § 133, odst. 3, zák. č. 501/17 ř. z., jednak, že i tehdy, kdyby bylo došlo k změně v osobě obmyšleného, je takováto záměna proti žalované pojišťovně neúčinná pro zanedbání písemného oznámení ve smyslu § 10, poslední odstavec, a čl. 11 všeob. poj. podmínek. V souzeném případě však nedošlo k pouhé zástavní smlouvě, nýbrž k úmluvě, že žalobce má právo uspokojiti svoji pohledávku ze zápůjčky, až pojistník zemře. Zajištění bylo tu tedy pouze titulem převodu práva vlastnického a podle úmyslu smluvců a účelu celé transakce šlo o tak zvané zajišťovací převlastnění, tedy o dovolenou smlouvu, praktickému životu vyhovující a v poctivém obchodním styku se zhusta vyskytující (§ 424 obč. zák., Jur. Bl. 1914, str. 42), a nikoliv o tak zvanou propadnou zástavu a tedy o smlouvu neplatnou. Disponoval tudíž pojistník s pojistkou mezi živými, a proto ta pojistka do jeho pozůstalosti nepatří (rozh. č. 8189 Sb. n. s.). Neprávem namítá žalovaná, že jí takováto dispozice musela býti podle uvedeného článku pojistných podmínek písemně ohlášena. Pojistka byla papírem majiteli znějícím a k postupu práv z ní bylo podle §§ 427 a 1393 obč. zák. potřebí toliko jejího odevzdání. Obmyšleným byla tu nikoliv určitá osoba, nýbrž doručitel, jemuž se žalovaná podle pojistky zavázala vyplatiti náhradu. Odepřítí by mu je směla jen tehdy, kdyby nebylo jeho oprávnění prokázáno (čl. 15, poslední odstavec, všeob. poj. podmínek, § 151 zák. o poj. smlouvě), nikdy ne však pro neoznámení, kdo vlastně oním doručitelem jest nebo bude. Takovým výkladem by pojistka doručiteli znějící pozbyla svého charakteru a významu. Kdo bude doručitelem, není možno nikdy předvídati. Pojišťovna nemá nárok znáti osobu doručitele a tedy i změnu v jeho osobě. K tomuto nelogickému výkladu dospěla žalovaná tím, že ustanovení čl. 10, odst. 3 a 4, všeob. poj. podmínek, myšlená na pojistky s určitým jmenovitě uvedeným obmyšleným, vztáhla na pojistky na doručitele znějící, o nichž platí zvláštní ustanovení čl. 15, poslední odstavec, uvedených poj. podmínek. Patřila tedy pojistná náhrada žalobci jako doručiteli pojistky, při čemž je nezávažné, zda doručil pojistku osobně nebo svým zmocněncem, a proto žalovaná neprávem srazila zálohu na dědický poplatek. K tomu by podle § 28 cís. nař. č. 278/1915 ř. z. a § 30 nař. č. 397/1915 ř. z. byla oprávněna a povinna jen tehdy, kdyby pojistná náhrada patřila do pozůstalosti. Byla-li ostatně žalovaná takového názoru, pak by nebyla směla, jak se k tomu nabízela, vyplatiti doručiteli ani část náhrady uvedenou v kvitanci, nýbrž by byla povinna plniti i náhradu pozůstalosti. Nelze přece srážeti dědický poplatek z náhrady vyplácené třetí osobě. Bylo tedy zřejmým nedopatřením, byla-li žalovaná zásadně ochotna plniti doručiteli, ale při tom chtěla zajistiti poplatek, který on sám není povinen platiti. Tato dvojakost však nejen že popírá názor a výklad žalovanou zastávaný, ale dosvědčuje též, že žalovaná neměla pochybnosti o oprávnění doručitele a že tedy nebylo důvodu k odmítnutí výplaty podle čl. 15 uved. podmínek. Marně se žalovaná snaží dodatečně vyvozovati, že

nastala nejistota o osobě oprávněného doručitele, poněvadž nejprve se za něho vydával žalobcův právní zástupce a pak teprve žalobce. Právní zástupce hned v prvním svém dopisu oznámil, že pojistku inkasuje jménem svého mandanta, a z jakého důvodu ji jeho mandant drží. Nebylo tu tedy žádné pochybnosti a tedy ani nejistoty, jak dokazuje i to, že žalovaná byla ochotna plniti žalobci jako oprávněnému. Složení u soudu se stalo neprávem a nezproštuje proto žalovanou pojišťovnu plnění, poněvadž byla jednak bezdůvodně složena částka zmenšená o 3.000 Kč (jež byly sice složeny, ale na dědický poplatek), jednak se soudní uložení nestalo ani pro žalobce, ani pro pozůstalost, nýbrž pro oprávněného doručitele pojistky, žalované prý neznámého. **O d v o l a c í s o u d** potvrdil napadený rozsudek.

N e j v y š š í s o u d zamítl žalobu.

D ů v o d y:

Podle § 133, odst. 3, zák. o smlouvě pojišťovací ze dne 23. prosince 1917, č. 501 ř. z., podle něhož jest posuzování souzený případ (§ 162, odst. 1, zák. č. 145/1934 Sb. z. a n. úsudkem z opaku), je-li sjednáno pojištění kapitálu na případ smrti ve prospěch majitele nebo doručitele pojistky, má býti pojistná suma pojata do pozůstalosti pojistníkovy, opominul-li pojistník pořídití o nároku mezi živými nebo na případ smrti.

Podle poplatkových předpisů se vyměřují poplatky také tehdy, pořídil-li pojistník o svém nároku na případ smrti (§ 16, odst. 1, čís. nař. č. 278/1915 ř. z. úsudkem z opaku, srov. též Věstník min. sprav. z roku 1916, str. 290 až 293).

Z toho vyplývá, že všeobecně částka z takové pojistky, buď patří do pozůstalosti pojistníkovy, nebo aspoň podléhá pozůstalostním poplatkům, a že jest výjimečným případ opačný. Jde-li o takový výjimečný případ, jest tudíž o něm podati průkaz. Tvrdí-li doručitel pojistky, že má nárok na pojistnou částku, jest tedy na něm, aby prokázal nejen, jakým způsobem držby pojistky nabyt, ale i zejména, že v jeho prospěch pojistník pořídil mezi živými o svém nároku. Pojistka, i když bylo sjednáno pojištění kapitálu ve prospěch jejího majitele nebo doručitele, není pravým cenným papírem znějícím »na majitele« (au porteur), takže to nezabavuje pojišťovnu povinnosti, aby při výplatě dbala péče řádného kupce (čl. 282 obch. zák.; srov. též § 15, odst. 3, všeobecných pojistných podmínek a rozhodnutí č. 14956 Sb. n. s.).

Z předpisu § 28 čís. nař. ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z. plyne, že k vydání pojistných částek (§ 28, odst. 5, uved. čís. nař.) je zpravidla potřebí povolení pozůstalostního soudu. Takového povolení lze postrádati podle § 30, odst. 3, prováděcího nařízení č. 397/1915 ř. z. za předpokladů tam uvedených, tedy mimo jiné za předpokladu, že byla zadržena jedna pětina pojištěné sumy. Pokud závisí vydání na souhlasu příslušných poplatkových úřadů, dalo sice ministerstvo financí za ně tento souhlas jednou pro vždy, avšak za podmínek, z nichž

je zřejmé, že v souzeném případě pojišťovna nebyla beze všeho zproštěna povinnosti zadržeti jednu pětinu pojistné částky (viz výnos býv. min. fin. ze dne 17. dubna 1916, č. 27.652 a k tomu vynesení min. financí ze dne 22. března 1928, č. 9932/28-V/16 a návrhu pojišťoven, uveř. ve Věstníku min. fin. z roku 1928, oddíl I. č. 61, str. 424, a srov. též výnos min. sprav. ze dne 10. září 1928, č. 18.574/28 ve Věstníku min. sprav. z roku 1928, str. 211).

V mezích uvedených předpisů jest posuzovati zjištěný ve sporu skutkový stav, z něhož jest přihlížeti i k tomu, že pojišťovna neobdržela od pojistníka vůbec ohlášení o tom, zda pořídil za živa o svém nároku. V dopisech pak žalobcova právního zástupce nebyla ani uvedena výše zápůjčky, k jejímuž zajištění byla pojistka převedena. Proto nemá pro souzený spor významu to, že pojistník odevzdal žalobci pojistku s určením, aby se z ní po úmrtí pojistníkově uspokojil, nebylo-li se stanoviska žalované pojišťovny vyloučeno, že z pojistné částky přece něco zbývalo, co by patřilo do pojistníkovy pozůstalosti nebo aspoň co by podléhalo pozůstalostním poplatkům.

Nešlo v souzené rozepři přímo o otázku, zda částka z dotčené pojistky patřila po právu do pojistníkovy pozůstalosti či nikoli, nýbrž šlo hlavně o to, jak se měla žalovaná pojišťovna podle platných předpisů zachovati v té příčině za vyličeného stavu věci. Předchozí úvahy vedou k závěru, že žalovaná pojišťovna jednala, jak jí ukládala péče řádného kupce, jestliže zadržela 3.000 Kč na dědické poplatky, to jest jednu pětinu částky pojištěné spornou pojistkou č. . . .

Jest nesporné, že byla pojišťovna ochotna vyplatiti pojistnou částku zmenšenou o uvedenou zálohu na dědické poplatky a po srážkách, jež nemají v souzeném sporu významu, a poněvadž v tom smyslu složila dluh svůj u soudu (§ 1425 obč. zák.), není žalobní nárok oprávněn.

Čís. 16527.

Zmatečnost řízení (§ 477 č. 4 c. ř. s.), nepostupoval-li soud v advokátském sporu po oznámení, že advokát zastupující stranu zemřel, podle § 160 c. ř. s., nýbrž projednal věc toliko se substitutem ustanoveným zemřelému advokátovi podle § 28 h) adv. ř., neměl-li substitut od strany tehdy plné moci procesní. Nezáleží na tom, že teprve později dala strana onomu substitutovi procesní plnou moc.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1937, Rv I 2053/36.)

Srov. rozh. č. 12424 a 11217 Sb. n. s.

Ve sporu o výmaz zástavního práva a zproštění směnečného závazku, oceněném v žalobě na 52.000 Kč a projednávaném u krajského soudu v P., byla žalobkyně zastoupena Dr. Františkem K., advokátem v P. Při ústním jednání, konaném dne 1. října 1935, při němž bylo o věci meritorně jednáno, oznámil Dr. Vladimír Š., advokátní konci-